

राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड

(राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको समृद्धिमा सदैव समर्पित)

पृष्ठभूमि

राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि. वि.सं. २०२२ माघ १० गते पूर्ण सरकारी स्वामित्वमा स्थापित नेपालको दोस्रो वाणिज्य बैंक हो । सर्वसाधारण जनतामा बैंकिङ आदतको विकास गरी वित्तीय सेवाको पहुँच अभिवृद्धि गर्दै राष्ट्रिय पुँजी निर्माण तथा देशको आर्थिक समुन्नतिका लागि उद्योग व्यवसायको विकासमा वित्तीय मध्यस्थताका रूपमा कार्य गर्दै नेपालको वर्तमान बैंकिङ प्रणालीको एक अगुवा बैंकका रूपमा सञ्चालनमा रहेको छ । साबिक राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक ऐन, २०२१ अन्तर्गत स्थापना भई बैंक सम्बन्धी कानुनी व्यवस्थामा परिवर्तन भएसँगै वाणिज्य बैंक ऐन, २०३१ र कम्पनी ऐन, २०६३ अनुसार वि.सं. २०६३ वैशाख ६ गते पब्लिक कम्पनीका रूपमा बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन,२०७३ अनुसार नेपाल राष्ट्र बैंकबाट ‘क’ वर्गको इजाजत पत्र प्राप्त यस बैंकले वित्तीय संस्थाका रूपमा बैंकिङ कारोबार गर्दै आएको छ । यस बैंकले आफ्नो ६ दशक लामो इतिहासमा विविध आरोह-अवरोह पार गर्दै अधि बढिरहेको छ । आधुनिक बैंकिङ सेवाको विस्तार, सरकारका नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सहयोगी भूमिका निर्वाह, प्राकृतिक तथा अन्य विपत्तिमा समेत बैंकिङ सेवामा निरन्तरता दिँदै आएको यस बैंकले वि.सं. २०५८ सालमा लागू भएको वित्तीय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम पश्चात् प्रमुख परिसूचकमा उल्लेख्य सुधार गर्दै हाल नेपालको बैंकिङ क्षेत्रमा एक प्रतिस्पर्धी बैंकका रूपमा क्रियाशील रहँदै आएको छ ।

नेपाल सरकारको स्वामित्व भन्नु नै नेपाली जनताको स्वामित्व हो भन्ने अवधारणाका आधारमा ‘**तपाईंको आफ्नै बैंक**’ भन्ने नारा सहित नेपालीलाई सरल, सुलभ, विश्वसनीय, आधुनिक र प्रविधियुक्त वित्तीय सेवा प्रवाह गर्ने अटोट पूरा गर्न बैंकले **रणनीतिक योजना** २०२०-२०२५ को सफल कार्यान्वयन गरी **रणनीतिक योजना** २०२५-२०३० को तर्जुमा कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ । बैंकले आफ्ना क्रियाकलापलाई समय सापेक्ष, ग्राहकमैत्री र प्रविधियुक्त बनाउँदै सुस्पष्ट दिशानिर्देश गर्न निम्नानुसारका दूरदृष्टि, ध्येय तथा मूल्यमान्यतालाई अनुसरण गर्दै आएको छ ।

दूरदृष्टि (Vision): राष्ट्रको समृद्धिमा सदैव योगदान गर्ने, सबैका लागि सबैभन्दा विश्वसनीय बैंक । **ध्येय (Mission):** “हामी वित्तीय पहुँचमा रहेका व्यवधानहरू हटाई बृहतृ्क्ष सेवा सञ्जाल, सामाजिक रूपमा उत्तरदायी व्यावसायिक प्रक्रिया र समानुभूतियुक्त जनशक्तिमार्फत सुरक्षित, नवीनतम एवम्सुलभ वित्तीय सेवाहरूको सुनिश्चितता गरी सम्पूर्ण नेपालीको जीवनस्तर अभिवृद्धि गर्न सदैव प्रयत्नरत छौं ।”

मूलभूत मान्यता (Core Values):

- जनता तथा उनीहरूको समुदायप्रति सम्मान,
- सम्पूर्ण व्यावसायिक प्रक्रियाहरूमा प्रभावकारिता र दक्षता,
- सबै प्रकारका स्रोतहरूको उच्चतम उपयोग,
- उत्तरदायी र जवाफदेही सेवा प्रवाह,
- हरेक कार्यहरूमा इमानदारिता, निष्ठा र विश्वसनीयता ।

सबलता उन्मुख सरकारी बैंक

२०८२ आषाढ मसान्तमा बैंकको अधिकृत शेयरपुँजी रु. ३० अर्ब, जारी र चुक्ता शेयरपुँजी रु. १५ अर्ब ६३ करोड ७३ लाख ७७ हजार ५५ रहेको छ । बैंकको विद्यमान पुँजी संरचना अनुसार नेपाल सरकारको ९९.९७ प्रतिशत र सर्वसाधारणको ०.०३ प्रतिशत शेयर स्वामित्व रहेको छ । व्यवसाय विस्तारको परिणाम स्वरूप हासिल गरिएको मुनाफाको बाँडफाँट तथा सम्पत्तिको पुनर्मूल्याङ्कनबाट कोषहरूको वृद्धिसँगै २०८२ आषाढ मसान्तमा बैंकको पुँजी कोष रु. ५४ अर्ब २९ करोड पुगेको छ ।

जनविश्वासको धरोहर

निक्षेपको आयतन नै बैंक उपर निक्षेपकर्ताले गरेको विश्वासको प्रतिबिम्ब हो । बैंकले सर्वसाधारण तथा संस्थागत गरी करिब ४७ लाखभन्दा बढी निक्षेपकर्ताबाट आ.व. २०८२/८३ को पौष मसान्त सम्ममा रु. ५ खर्ब ५० अर्ब निक्षेप सङ्कलन गरेको छ । बैंकले समाजका हरेक वर्गका सर्वसाधारण तथा उद्यमी व्यवसायीसम्म वित्तीय सेवा पुर्‍याउने हेतुले राष्ट्रव्यापी शाखा सञ्जालद्वारा भौतिक एवं डिजिटल प्रविधि मार्फत विभिन्न वर्ग, पेसा, व्यवसाय, लिङ्ग आदि लक्षियत आकर्षक र नवीनतम बैंकिङ सेवा प्रवाह गर्दै आइरहेको छ ।

कर्जा प्रवाहमा विविधीकरण

नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम बमोजिम राष्ट्रिय अर्थतन्त्र विकासका लागि कृषि, जलविद्युत्, पर्यटन, स्वास्थ्य, शिक्षा लगायतका क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धनका लागि पुँजी उपलब्ध गराउने, आन्तरिक उत्पादन वृद्धि तथा रोजगारी सिर्जनाका लागि साना तथा मझौला उद्योग/व्यवसाय कर्जा,व्यवसायिक कृषि तथा पशुपक्षी कर्जा, विभिन्न प्रकारका सहुलियतपूर्ण कर्जा, होटल, पर्यटन, उर्जा लगायतका प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र कर्जा, व्यावसायिक/परियोजना कर्जा र उपभोक्ता कर्जा योजना मार्फत२०८२ पौष मसान्त सम्ममा २ लाखभन्दा बढी ग्राहकलाई रु. ३ खर्ब ३० अर्ब कर्जा लगानी गरेको छ ।

मुनाफामा निरन्तरता

बैंकको सञ्चालनगत एवं व्यवस्थापकीय कार्य दक्षतालाई वार्षिक रूपमा आर्जन हुने मुनाफाले प्रतिबिम्बित गर्दछ । वित्तीय सुधार कार्यक्रम लागू भए पश्चात् आ.व. २०६०/६१ देखि नै निरन्तर मुनाफा आर्जन गर्न बैंक सफल रहेको छ । मुनाफा आर्जनलाई निरन्तरता दिँदै गत आ.व. २०८१/८२ मा रु. २ अर्ब ८३ करोड खुद मुनाफा आर्जन गरेको छ । बैंकले आ.व. २०७५/०७६ देखि नै नेपालको बैंकिङ क्षेत्रमा उल्लेखनीय मुनाफा आर्जन गर्दै मुनाफा आर्जनलाई निरन्तरता दिएको छ ।

सरकारी कारोबारमा नेपाल सरकारको प्रमुख सहयात्री

सङ्घीय सरकारका कुल ८१ वटा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमध्ये ५० वटा, प्रदेश सरकारका ७७ मध्ये ५१ वटा, ७५३ मध्ये १२८ वटा स्थानीय तहको सम्पूर्ण खर्च भुक्तानी तथा सरकारी कारोबार यसै बैंक मार्फत हुने गरेको छ । यस्तै बैंकले राजस्व सङ्कलन गर्ने प्रयोजनका लागि समेत शाखा तथा विस्तारित काउन्टरका साथै अन्य सबै शाखा सञ्जाल मार्फत नेपाल सरकारको राजस्व सङ्कलन कार्यमा उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ । समग्रमा, नेपालको कुल सरकारी कारोबारको आधाभन्दा बढी हिस्सा यसै बैंक मार्फत हुँदै आएकोछ । नेपाल सरकारका निजामती, सेना, प्रहरी, शिक्षक लगायतका सेवाबाट सेवानिवृत्त १ लाख ६० हजारभन्दा बढी व्यक्तिको निवृत्तिभरण भुक्तानी गर्ने यस बैंकको निवृत्तिभरण भुक्तानीमा ६० प्रतिशतभन्दा बढी हिस्सा रहेको छ । समयानुकूल प्रविधिमैत्री प्रणाली मार्फत कारोबार गर्दै जाने नेपाल सरकारको योजनामा समेत हातेमालो गर्दै बैंकलेआफ्नो बैंकिङ प्रणालीलाई सोही अनुरूप परिमार्जन गर्दै लगेको छ । साथै नेपाल सरकारबाट वितरण गरिने सामाजिक सुरक्षा भत्ताको भुक्तानी सम्बन्धी अधिकांश कारोबार यसै बैंक मार्फत हुने गरेको छ ।

सरकारी राजस्वमा योगदान

बैंकले आर्जन गरेको नाफाबाट प्रचलित कानुन बमोजिम नेपाल सरकारलाई आयकर भुक्तानी गर्नुका साथै ब्याज कर तथा स्रोतमा कर कट्टी लगायतका कार्य गरी सरकारको राजस्व सङ्कलनमा उल्लेख्य योगदान गर्दै आएको छ । आयकर बापत नेपाल सरकारलाई गत आ.व. २०८१/८२ मा रु. १ अर्ब ६ करोड, आ.व. २०८०/८१ मा रु.१ अर्ब ७५ करोड, आ.व.२०७९/०८० मा रु. २ अर्ब १८ करोड दाखिला गरेको छ ।

राष्ट्रव्यापी शाखा सञ्जाल

देशभरका ७ वटै प्रदेशका ७७ जिल्ला सदरमुकाम सहित ३१३ शाखा कार्यालय, ३२२ एटीएम, ६४ एक्सटेन्सन काउन्टर तथा ९५ शाखा रहित बैंकिङ एकाइ मार्फत बैंकले आधुनिक बैंकिङ सेवा प्रवाह गर्दै आइरहेको छ । सङ्घीय संरचना अनुरूप सातै प्रदेशमा प्रादेशिक कार्यालय मार्फत ग्राहक सेवा छिटो-छरितो तथा प्रभावकारी बनाइएको छ । व्यावसायिक सम्भाव्यताका आधारमा शाखा विस्तार गर्ने नीति अनुरूप चालू आर्थिक वर्ष सम्ममा शाखा सङ्ख्या ३३० पुर्‍याउने लक्ष्य रहेको छ । ग्राहक, विभिन्न तहका सरकार, नियामक निकाय तथा सर्वसाधारणको सहयोग तथा भरोसाका कारण यो बैंक ठूलो शाखा सञ्जाल सहित अग्रणी वाणिज्य बैंकका रूपमा सञ्चालित छ ।

रोजगारी सिर्जनामा योगदान

प्रत्यक्ष रूपमा करिब तीन हजार जनशक्तिलाई रोजगारी प्रदान गरेको यस बैंकले स्थापना कालदेखि नै बैंकका लागि आवश्यक जनशक्ति परिपूर्ति मार्फत ठूलो सङ्ख्यामा रोजगारी सिर्जना गर्दै आएको छ । बैंकले प्रवाह गरेको कर्जा मार्फत राष्ट्रिय उत्पादनको वृद्धि तथा बृहदो आर्थिक गतिविधिको परिणाम स्वरूप अप्रत्यक्ष रूपमा रोजगारी सिर्जना हुनगई गरिबी निवारणमा समेत सकारात्मक योगदान गरेको छ । बैंकले लघु, साना, कृषि तथा सहुलियतपूर्ण कर्जा लगानी मार्फत ऋणी तथा निजका परिवारलाई स्वरोजगार बनाउँदै लगेको छ ।

डिजिटल कारोबारमा उपलब्धि हासिल

बैंकले स्थापनाको सुरुवात देखि लामो समयसम्म हस्तलिखित खाता प्रणालीबाट कारोबारको हिसाबकिताब राख्दै आएकोमा वि.सं. २०६० सालदेखि RBB-SYS बाट कारोबारलाई कम्प्युटर प्रणाली मार्फत Automation गर्ने कार्य सुरु गरेको र हालको कारोबार प्रणालीलाई समेत समयसापेक्ष सुधार गर्न IT Enhancement Roadmap तयार गरी सोको कार्यान्वयन मार्फत कारोबार प्रणालीको स्तर वृद्धि गर्ने चरणमा रहेको छ । प्रविधिमा आधारित ATM, Debit Card, Credit Card,Any Branch Banking Service (ABBS), Mobile Banking, Internet Banking, Branchless Banking, Point of Sales (PoS), Quick Response (QR) Code लगायतका अत्याधुनिक वित्तीय सेवा विस्तारलाई प्राथमिकता दिई मौजुदा प्राविधिक पूर्वाधारको स्तरोन्नतिका लागि बैंकले योजनाबद्ध रूपमा लगानी वृद्धि गर्दै आएको छ । आ.व. २०७९/८०, आ.व. २०८०/८१ र आ.व. २०८१/०८२ मा समेत बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमध्ये सबैभन्दा बढी डिजिटल कारोबार (सरकारी कारोबार समेत) गरे बापत नेपाल क्लियरिङ हाउसबाट सम्मान प्राप्त गरिरहेको छ ।

प्रभावकारी संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व बहन

बैंकले समाजप्रतिको बृहत्तर उत्तरदायित्व निर्वाह गर्ने क्रममा दैवी तथा प्राकृतिक प्रकोप पीडितलाई आर्थिक सहायता, देशको सांस्कृतिक, ऐतिहासिक, सामाजिक तथा वातावरण संवर्द्धन तथा संरक्षण, वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम, शैक्षिक स्तर वृद्धिका लागि विद्यालयहरूलाई शैक्षिक सामग्री वितरण, रक्तदान कार्यक्रम, स्वास्थ्य शिविर, सामाजिक संस्था/पार्क व्यवस्थापन कार्यमा सहकार्य, स्थानीय निकाय, क्लब तथा सामाजिक संघसंस्था सँगको सहकार्यमा अन्य सामाजिक कार्यमा उल्लेखनीय आर्थिक सहयोग पुर्‍याउँदै आएको छ ।

विगत ५ वर्षमा बैंकले हासिल गरेको वित्तीय उपलब्धि सहितका प्रमुख वित्तीय सूचकाङ्क

क्र. सं.	विवरण	आर्थिक वर्ष		(रु. करोडमा)		
		२०७७/०७८	२०७८/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१	२०८१/२०८२
१.	चुक्ता शेयरपुँजी	९१८.४९	१,४९४.०४	१,५६३.७४	१,५६३.७४	१,५६३.७४
२.	सञ्चित नाफा	३४५.३८	१८५.२९	९१.८४	(१२२.२१)	(८५)
३.	जगेडा कोष	१,५०३.५६	१,३८२.०८	३,४१८.२५	३,५८२.२०	३७३९
४.	निक्षेप दायित्व	२६,३८३.६८	२५,८१४.४३	३२,१६५.४९	४२,९१८.७७	५००४१
५.	कर्जा तथा सापटी	१९,३३०.५१	२२,६७१.७५	२४,२९४.२०	२५,७५४.४६	२९२३४
६.	खुद ब्याज आम्दानी	८२०.९४	९२९.५९	१,१८१.६२	१,००३.०२	१०१५
७.	सञ्चालन आम्दानी	९००.०५	१,०६३.१७	१,०६५.९८	१०३९.८३	१०७०
८.	खुद मुनाफा	३४२.३६	४२९.२८	३५९.५१	२५५.२४	२८४
९.	पुँजी पर्याप्तता रेसियो (%)	१३.४६	१३.२९	१२.९२	११.११	११.३६
१०.	नेटवर्थ (रु.प्रति सेयर)	३१२.१९	२२७.२५	२१८.७३	३२१.२६	३३४
११.	निष्क्रिय कर्जा (%)	३.२३	२.०९	३.७७	४.२८	३.७९
१२.	लाभांश प्रतिशत (नगद तथा बोनस शेयर)	३३.००	१२.५०	५.५०	००	००

भावी कार्ययोजना

वित्तीय बजारमा प्रतिस्पर्धी रहिरहन बैंकले पुँजी आधार तथा व्यावसायिक क्षमता विस्तार, बैंकिङ सेवाको गुणस्तरमा वृद्धि, आवश्यक नीति नियमको तर्जुमा, सूचना प्रविधि प्रणालीलाई समयसापेक्ष सुदृढीकरण, बैंकिङ तथा गैरबैंकिङ सम्पत्तिको प्रभावकारी व्यवस्थापन, डिजिटल तथा भौतिक माध्यम मार्फत वित्तीय सेवा पहुँचमा विस्तार, सरल कार्यप्रक्रिया निर्माण, कर्मचारीको कार्यदक्षता अभिवृद्धि, रेमिट्यान्स कारोबारमा बैंकको हिस्सा वृद्धि, नेपाल सरकार तथा नियामक निकायका नीति नियमको पूर्ण पालना गरी सरल, पारदर्शी, प्रतिस्पर्धी तथा ग्राहकमैत्री बैंकिङ सेवा प्रदान गर्ने योजनाका साथ अधि बढिरहेको छ ।